

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
معاونت پژوهش

استان هرمزگان شهرستان بندرعباس مدرسه تخصصی الزهرا (علیهاالسلام)

عنوان

نقش تقوا در کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن و روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم شمسی گرمی نامیوندی

نگارنده:

سعیده سلمانپور

پاییز ۱۴۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم

صورت جلسه دفاع

تحمیدیه

حمد و سپاس بی‌پایان از آن خدای یکتا و بی‌همتا که آفریدگار تمامی موجودات و پروردگار کائنات است. سپاس خدایی را که آغازش هیچ‌گاه نخست نبوده و انتهایش نیز هیچ‌گاه آخر نیست. او است که از ازل تا ابد وجود دارد و همچنان به همه عالم هستی فرمان می‌راند. پیش از آغاز سخن، از پیشگاه خداوند متعال می‌خواهم تا گفتار من را با ستایش‌های خالصانه به نام او شروع نمایم. خداوندی که تمام خوبی‌ها و زیبایی‌ها از اوست و هر لحظه به خلق خود رحم و لطف می‌کند.

در گام دوم، درود و تحیت خود را نثار حضرت رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌نمایم. ایشان و خاندان پاک و مطهرشان با تعلیمات الهی خود به بشریت نور حقیقت و معرفت را هدیه دادند، تا انسان‌ها با هدایت قرآن و سنت نبوی، از جهل و گمراهی‌های یابند و به مسیر درست زندگی و سعادت پای بگذارند. به واسطه این هدایت‌ها، راه‌های درست تشخیص حق از باطل برای انسان‌ها نمایان شد، و سعادت انسان‌ها در پیروی از اصول قرآن و آموزه‌های اهل بیت علیهم‌السلام شکل گرفت.

خداوند متعال را شاکرم که حضرات معصومین علیهم‌السلام را چراغ‌های راهنمای انسان‌ها قرار داده است تا به هدایت الهی دست یابند.

تقدیم به

این اثر را به روح پرمهر و نورانی چهارده معصوم پاک، که همواره هدایتگر و روشنگر مسیر انسان‌ها بوده‌اند، تقدیم می‌کنم. به ویژه به حضرت بقیه الله الاعظم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، و همچنین به مادر بزرگوار ایشان، حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، که نخستین شهیده در راه ولایت و امامت بودند.

همچنین، این اثر را به روح پدر و مادرم تقدیم می‌کنم که با ارادت و محبت ویژه‌ای به سادات داشتند و مرا در پرتو همین ارادت تربیت کردند. زحمات بی‌شمار آنها همواره در دل من نقش بسته است و من هرگز نمی‌توانم قدردانی کافی از تلاش‌هایشان داشته باشم.

یاد و خاطره‌ی مرحوم همسر من که همیشه حامی و پشتیبان من در مسیر فراگیری تعالیم دینی و ترویج آن در جامعه بود، همواره در دلم باقی خواهد ماند. از حمایت‌های بی‌دریغ ایشان در این مسیر سپاسگزارم.

و در نهایت، این اثر را به روح همه شهدای والامقام، به ویژه شهدای خدمت، که در مسیر اعتلا و پیشرفت کشور جان خود را فدای خدمت به مردم کردند، تقدیم می‌نمایم. از جمله شهید بزرگوار، حضرت آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، که نقش مهمی در خدمت به جامعه داشتند.

- منابع عربی

1. ابن ابی‌الحدید، عبدالحمید بن هبة الله، شرح نهج‌البلاغه لابن ابی‌الحدید، محقق / مصحح: محمد ابوالفضل، ابراهیم، ج 10، چاپ اول، قم: مکتبه آیه الله المرعشی النجفی، 1408 هـ.ق.
2. ابن‌اشعث، محمد بن محمد، الجعفریات (الأشعثیات)، چاپ اول، تهران: مکتبه النینوی الحدیثه، بی‌تا.
3. ابن بابویه، محمد بن علی، الأمالی (للصدوق)، چاپ ششم، تهران: کتابچی، 1376 ش.
4. _____، الخصال، محقق / مصحح: غفاری، علی‌اکبر، ج 2، چاپ اول، قم: جامعه مدرسین، 1362 ش.
5. _____، علل‌الشرائع، ج 2، چاپ اول، قم: کتاب فروشی داوری، 1385 ش.
6. ابن فارس احمد بن فارس، مقایس‌اللغه، بیروت: دار صادر، ج 1، بی‌تا.
7. ابن سعید، یحیی بن احمد، نزهة از ناظر فی الجمع بین الأشباه و النظائر، محقق / مصحح: واعظی، نورالدین، چاپ اول، نجف: مطبعة الآداب، 1386 ش.
8. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف‌العقول، محقق / مصحح: غفاری، علی‌اکبر، چاپ دوم، قم: جامعه مدرسین، 1363 ش.
9. ابن منظور الأنصاری الرویفی الإفیقی، محمد بن مکرم بن علی، أبو الفضل، جمال‌الدین، لسان‌العرب، ج 15، چاپ سوم، بیروت: دارصادر، 1414 هـ.ق.
10. انیس، ابراهیم، فرهنگ‌المعجم‌الوسیط (عربی - فارسی)، مترجم: بندر ریگی، محمد، ج 2، چاپ سوم، تهران: انتشارات اسلامی، 1389 ش.
11. بحرانی، حسین بن علی، سلوک عرفانی در سیره اهل بیت علیهم‌السلام، مترجم: شیروانی، علی، قم: وثوق، 1379 ش.

12. بحرانی، سید هاشم بن سلیمان، البرهان فی تفسیر القرآن، محقق / مصحح: قسم الدراسات الإسلامية مؤسسة البعثة، ج 1، چاپ اول، قم: مؤسسه بعثه، 1374 ش.
13. برقی، احمد بن محمد بن خالد، المحاسن، محقق / مصحح: جلال الدین، محدث، ج 1، چاپ دوم، قم: دار الكتب الإسلامية، 1371 ش.
14. برهان، محمد حسین بن خلف، فرهنگ فارسی برهان قاطع، تهران: نیما، 1380 ش.
15. تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، محقق / مصحح: درایتی، مصطفی، چاپ اول، قم: تبلیغات، 1366 هـ.ق.
16. حرانی اصفهانی، عبدالله بن نور الله، عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآیات و الأخبار و الأقوال مستدرک سیده النساء إلى الإمام الجواد، محقق / مصحح: موحد ابطحي اصفهانی، محمد باقر، ج 2، چاپ اول، قم: مؤسسه الإمام المهدي عجل الله تعالى فرجه الشريف، 1413 هـ.ق.
17. حلوانی، حسین بن محمد بن حسن بن نصر، نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، محقق / مصحح: مدرسه الإمام المهدي عجل الله تعالى فرجه الشريف، چاپ اول، قم: مدرسه الإمام المهدي عجل الله تعالى فرجه الشريف، 1408 هـ.ق.
18. دیلمی، حسن بن محمد، أعلام الدین فی صفات المؤمنین، محقق / مصحح: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، 1408 هـ.ق.
19. راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن مفضل، المفردات فی غریب القرآن، چاپ دوم، دفتر نشر الكتاب، 1404 ق.
20. رشیدی، عبدالرشید بن عبد الغفور، فرهنگ رشیدی، محقق: عباسی، محمد، تهران: کتابفروشی بارانی، بی تا.
21. شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، الفصول المهمة فی أصول الأئمة (تکملة الوسائل)، محقق / مصحح: القائینی، محمد بن محمد الحسین، ج 1، چاپ اول، قم: مؤسسه معارف اسلامی امام رضا علیه السلام، 1376 ش.

22. _____، وسائل الشيعة، محقق / مصحح: مؤسسة آل البيت عليهم السلام، ج 16، چاپ اول، قم: مؤسسة آل البيت عليهم السلام، 1409 هـ.ق.
23. طبرسى، فضل بن حسن، مترجمان، ترجمه مجمع البيان فى تفسير القرآن، محقق: ستوده، رضا، ج 19، چاپ اول، تهران: انتشارات فراهانى، 1360 ش.
24. طبرسى، على بن حسن، مشكاة الأنوار فى غرر الأخبار، چاپ دوم، نجف: المكتبة الحيدريه، 1385 ش.
25. الشيخ الطبرسى، تفسير مجمع البيان، الجزء: 1، المجموعه: مصادر التفسير عند الشيعة تحقيق: تحقيق وتعليق: لجنة من العلماء والمحققين الأخصائيين الطبعة: الأولى بيروت: مؤسسة الأعلمی للمطبوعات، سنة الطبع: 1415 ق - 1995 م، ج 1.
26. طوسى، محمد بن الحسن، الأمالى (للطوسى)، محقق / مصحح: مؤسسة البعثة، چاپ اول، قم: دار الثقافة، 1414 هـ.ق.
27. العروسی الحویزی، عبد على بن جمعة، تفسير نور الثقلين، محقق / مصحح: رسولى محلاتى، هاشم، ج 5، چاپ چهارم، قم: اسماعيليان، 1415 هـ.ق.
28. القيومى المقرئ، أحمد بن محمد بن على، المصباح المنير، قم، دارالهجرة، 1405 ق
29. فراهيدى، خليل بن احمد، العين، بيروت: دار صادر، ج 1، بى تا.
30. فيض كاشانى، محمد محسن بن شاه مرتضى، الوافى، ج 5، چاپ اول، اصفهان: كتابخانه امام أمير المؤمنين على عليه السلام، 1406 هـ.ق.
31. كلينى، محمد بن يعقوب، الكافى (ط - الإسلامية)، محقق / مصحح: غفارى، على اكبر، محمد آخوندى، ج 2، چاپ چهارم، تهران: دار الكتب الإسلامية، 1407 هـ.ق.
32. ليشى واسطى، على بن محمد، عيون الحكم و المواعظ (لليشى)، محقق / مصحح: حسنى بيرجندى، حسين، چاپ اول، قم: دار الحديث، 1376 هـ.ق.

33. مازندرانی، محمد صالح بن احمد، شرح الكافي - الأصول و الروضة (للمولى صالح المازندرانی)، محقق / مصحح: ابوالحسن شعرانی، ج 1، چاپ اول، تهران: المكتبة الإسلامية، 1382.
34. المحدث النوری الشیخ حسین النوری الطبرسی، مستدرک الوسائل، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام لإحياء التراث ج 11، بی تا.
35. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، محقق / مصحح: رسولی محلاتی، هاشم، ج 11، چاپ دوم، تهران: دار الکتب الإسلامية، 1404 هـ.ق.
36. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج 2، چاپ دوم، بیروت: دار إحياء التراث العربی، 1403 هـ.ق.
37. مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، روضة المتقين فی شرح من لا یحضره الفقیه (ط - القديمة)، محقق / مصحح: موسوی کرمانی، حسین، اشتهااردی، علی پناه، ج 1، چاپ دوم، قم: مؤسسه فرهنگی اسلامی کوشانپور، 1406 هـ.ق.
38. لويس معلوف، المنجد فی الغه، چاپ چهارم، بی جا: مؤسسه انتشارات دارالعلم، 1387 هـ.ق.
39. مفید، محمد بن محمد، الإختصاص، محقق / مصحح: غفاری، علی اکبر، محرمی زرندي، محمود، چاپ اول، قم: المؤتمر العالمی لالقیة الشیخ المفید، 1413 هـ.ق.
40. نراقی، احمد بن محمد مهدی، معراج السعاده، قم: هجرت م، 1378.
41. نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محقق / مصحح: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ج 9، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، 1408 هـ.ق.
42. _____، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محقق / مصحح: مؤسسه آل البيت (ع)، ج 16، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، 1408 هـ.ق.

- مقالات

1. خوش فر، محسن، ده پرور، جواد، «نقش تقوا در امنیت جامعه از منظر امام علی (علیه السلام) در نهج البلاغه»، سومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، ۱۳۹۵ ش.

2. باقری، کاظم، ملاشفیعی، بتول، «آسیب شناسی اخلاق اجتماعی جامعه اسلامی و راه‌های برون رفت از آن بر اساس سوره بقره»، اسلام و مطالعات اجتماعی، دوره ۸، شماره ۳، ۱۳۹۹، پیاپی ۳۱.
3. مصباح، معصومه، «آثار دنیوی تقوا»، مطالعات دین پژوهی، شماره ۳، ۱۳۹۷ ش.
4. حقانی زنجانی، حسین، «آثار فردی و اجتماعی تقوا»، از منبع: درس‌هایی از مکتب اسلام سال بیستم اردیبهشت، شماره ۲، ۱۳۵۹ ش.
5. حیدری، طیب، جوانمرد، طاهره، «آثار تقوا بر سبک و فرهنگ زندگی زن در خانواده»، پژوهش‌های اسلامی جنسیت و خانواده، دوره ۵، شماره ۹، ۱۴۰۱ ش.
6. حسینی سرشت، اشرافی، «آثار تقوا با الهام از آیات قرآن و سخنان اهل بیت»، نشریه: اخلاق، شماره ۱۶، تابستان ۱۳۸۸ ش.
7. امین‌الدوله، فاطمه و سایر، «نقش خودکنترلی تقوا در پیشگیری از آسیب‌های خانواده باتوجه به آیات ان خفتم»، دانشجوی دکتری، گروه علوم قرآن و حدیث، واحد شمال تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ۱۴۰۲ ش.

پایان نامه

1. خالکی، فاطمه، «تقوا و آثار آن در کتاب و سنت»، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشکده اصول الدین، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷ ش.
2. علی‌حسینی، شعبان، «آثار و پیامدهای تربیتی تقوا»، دانشجوی دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، ۱۳۸۴ ش.